

Zastúpenie v spotrebiteľských sporoch – vybrané otázky

Representation in Consumer Disputes – Selected Issues

Erik Vadas

Abstract: *In the presented paper, the author will discuss the basic topics of the institute of civil representation. Firstly, he will analyse the relevant provisions of the Act No. 160/2015 Coll. Civil Dispute Settlement regarding the representation by procuratorium. Consequently, the author will focus on disputes with protection of the disadvantaged party, namely consumer disputes, with emphasis laid on the aforementioned institute of representation and its specificities. He will also outline the issue of associations and other legal entities for the protection of consumer rights in accordance with the Act No. 250/2007 Coll. on Consumer Protection. Finally, the author outlines in part also the provision of the Section 296 of the Civil Dispute Settlement which deals with the issue of concentration of proceedings in consumer disputes.*

Key Words: *Civil Law; Representation; Disputes with Protection of Disadvantaged Party; Consumer; Disadvantaged Party; Civil Dispute Settlement; the Slovak Republic.*

Abstrakt: *Autor sa v predloženom príspevku bude zaoberať základnými otázkami inštitútu zastúpenia v civilnom procese. V prvom rade bude analyzovať relevantné ustanovenia Zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, týkajúce sa zastúpenia na základe plnomocenstva. Následne sa autor zameria na spory s ochranou slabšej strany, konkrétne spotrebiteľské spory, s dôrazom kladeným na spomínaný inštitút zastúpenia a jeho určité špecifiká. Načrtne tiež okrajovo aj problematiku združení a iných právnických osôb na ochranu práv spotrebiteľa v zmysle Zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o ochrane spotrebiteľa“). Napokon autor čiastočne načrtne aj ustanovenie § 296 Civilného sporového poriadku, ustanovujúce problematiku koncentrácie konania v spotrebiteľských sporoch.*

Kľúčové slová: *Občianske právo; zastúpenie; spory s ochranou slabšej strany; spotrebiteľ; slabšia strana; Civilný sporový poriadok; Slovenská republika.*

Úvod

Inštitút procesného zastúpenia je pojmovo zahrnutý v procesnoprávnom vzťahu, pričom zástupca je vždy zástupcom priamym, čo znamená, že práva a povinnosti z úkonu zástupcu vznikajú priamo zastúpenému. Môžeme rozlišovať procesné zastúpenie obligatórne a procesné zastúpenie fakultatívne, pričom obligatórne zastúpenie je zastúpenie na základe zákona, zastúpenie advokátom v prípadoch, kedy zákon zakotvuje takéto zastúpenie ako podmienku prípustnosti procesného úkonu, a napokon zastúpenie rozhodnutím súdu vtedy, ak zákon takéto rozhodnutie súdu predpisuje. Naopak, fakultatívne zastúpenie je prejavom ústavného práva strany, respektíve účastníka konania na právnu pomoc, pričom rozlišujeme zastúpenie advokátom ako orgánom ochrany práva, všeobecné zastúpenie inou osobou ako advokátom a zastúpenie rozhodnutím súdu, ak sa súd pre takýto procesný postup rozhodne v situácii, keď má na výber viacero možností procesného postupu (napríklad pri osobe, ktorej pobyt nie je známy).¹ V rámci civilného procesu môžeme rozlišovať tri druhy zastúpenia, a to zastúpenie na základe zákona, zastúpenie na základe plnomocenstva a zastúpenie na základe rozhodnutia.

V predloženej príspevku sa budeme zaoberať základnými otázkami problematiky zastupovania v sporoch s ochranou slabšej strany, pričom pôjde o spomínané spotrebiteľské spory. Vo všeobecnosti spočíva inštitút zastúpenia v tom, že z konania zástupcu, teda toho, kto je oprávnený konať za iného, vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému, akoby konal sám. Pre procesné právo sú rozhodujúce ustanovenia procesného práva. Ak procesné právo nemá osobitné ustanovenie, použijú sa ustanovenia práva hmotného.² Právna úprava zastúpenia má, samozrejme, svoje významné miesto v hmotnom práve aj procesnom práve. Samotné zastúpenie v sporoch s ochranou slabšej strany predstavuje individuálny právny režim. Spotrebiteľia, zamestnanci či strany antidiskriminačného sporu sa môžu dať zastúpiť prostredníctvom osobitných subjektov, zalo-

¹ Bližšie pozri ŠTEVČEK, M. et al. *Civilné právo procesné: Základné konanie a správne súdnictvo*. 3. zmen. a dopln. vyd. Žilina: Eurokódex, 2014, s. 237-238.

² Bližšie pozri FICOVÁ, S., M. ŠTEVČEK, et al. *Občianske súdne konania*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 123.

žených alebo zriadených na ochranu ich práv (združenia a iné právnické osoby na ochranu práv spotrebiteľa, odborové organizácie, osoby oprávnené na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou).

Inštitút zastúpenia v civilnom procese – všeobecné otázky vs. spotrebiteľský spor

Civilný sporový kódex s účinnosťou od 1. júla 2016 vychádza z normatívy jeho predchodcov a inštitút zastúpenia konštruuje na stabilných teoretických východiskách civilnej procesualistiky, pričom možno vidieť snahu o zakomponovanie niektorých moderných a pragmatických prvkov do praktickej roviny. Systematicky je problematika zastúpenia na základe splnomocnenia zaradená do piateho dielu piatej hlavy prvej časti zákona, v rámci ustanovení § 89 až § 92 Civilného sporového poriadku. Zastúpenie v sporovom konaní má charakter priameho zastúpenia; je bez obmedzenia dostupné každej sporovej strane, pričom právo konať v spore prostredníctvom zástupcu je garantované priamo v rámci základných princípov (článok 13 Civilného sporového poriadku).³

Podľa článku 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom. Ustanovenie § 89 Civilného sporového poriadku upravuje právo strany dať sa v konaní zastupovať zástupcom.⁴ Samozrejme, ide o subjektívne právo, ktoré je prejavom uskutočňovania základného práva na právnu pomoc v súdnom konaní a výrazom jedného zo základných princípov sporového konania. Sporová strana si môže zvoliť ako zástupcu advokáta, prípadne inú fyzickú osobu alebo právnickú osobu, ak to zá-

³ Bližšie pozri SEDLAČKO, F. Rekodifikácia civilného procesného práva: Zastúpenie. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2016, roč. 22, č. 7-8, s. 4-5.

⁴ Stranu môžu zastupovať rôzne subjekty: ktorákoľvek osoba spôsobilá na riadne zastupovanie (ide o všeobecného zástupcu, napríklad rodinný príslušník, priateľ, a podobne); advokát (pričom advokát môže vykonávať advokáciu samostatne, ale aj v združení spolu s inými advokátmi ako spoločník verejnej obchodnej spoločnosti, ako komplementár komanditnej spoločnosti alebo ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným); v spotrebiteľských sporoch právnická osoba založená alebo zriadená na ochranu spotrebiteľa (ustanovenie § 291 *Civilného sporového poriadku*); v antidiskriminačných sporoch osoba oprávnená na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou (ustanovenie § 308 *Civilného sporového poriadku*); v individuálnych pracovnoprávných sporoch môže zamestnanca zastupovať odborová organizácia (§ 317 *Civilného sporového poriadku*); Centrum právnej pomoci (§ 5b ods. 3 *Zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi*).

kon nevylučuje, prípadne právnickú osobu s akýmisi osobitnými úlohami vo vzťahu k ochrane práv slabšej strany v už spomínaných konaniach podľa druhej hlavy tretej časti Civilného sporového poriadku.⁵ Konštatujeme, že právo sporovej strany zvoliť si zástupcu je neodňateľné; súd môže brániť strane v tom, aby sa nechala účinne zastúpiť konkrétnou osobou, len v prípadoch ustanovených právnym predpisom (napríklad, okrem iného, podľa ustanovenia § 291 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

Spotrebiteľ sa môže dať v spotrebiteľskom spore zastúpiť zástupcom, ktorého si zvolí – môže ním byť ktorákoľvek fyzická osoba spôsobilá samostatne konať pred súdom a spôsobilá na riadne zastupovanie, alebo sa môže dať zastúpiť advokátom, Centrom právnej pomoci alebo právnickou osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa. Spotrebiteľ musí byť o tomto jeho práve poučený pri prvom procesnom úkone, ktorý súd vo vzťahu k nemu vykonáva. Pokiaľ sa spotrebiteľ dal zastúpiť právnickou osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, môže mať len jedného takéhoto zástupcu. Tým, že sa spotrebiteľ dá zastúpiť všeobecným zástupcom, Centrom právnej pomoci alebo právnickou osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, nestráca postavenie slabšej strany. Ak sa však dá zastúpiť advokátom, pričom je irelevantné, či si advokáta zvolil sám alebo ide o advokáta určeného Centrom právnej pomoci, stráca postavenie slabšej strany v konaní, keďže disponuje kvalifikovanou právnou pomocou.⁶ Možno takýto následok, spôsobujúci stratu postavenia slabšej strany, považovať za adekvátny?

V nasledujúcich riadkoch podrobnejšie analyzujeme ustanovenie § 291 Civilného sporového poriadku, týkajúce sa zastúpenia v spotrebiteľskom spore. Podľa ustanovenia § 291 ods. 1 Civilného sporového poriadku *sa spotrebiteľ môže dať v spotrebiteľskom spore zastupovať právnickou osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa. Spotrebiteľ môže mať len jedného takto zvoleného zástupcu.* Žiada sa konštatovať, že Civilný sporový poriadok zastúpenie strany právnickou osobou nevylučuje. Zástupcom môže byť najmä obchodná spoločnosť, ktorej predmetom činnosti je poskytovanie právnych služieb v zmysle Zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991

⁵ Bližšie pozri ŠTEVČEK, M., S. FICOVÁ, J. BARICOVÁ, S. MESIARKINOVÁ, J. BAJÁNKOVÁ, M. TOMAŠOVIČ, et al. *Civilný sporový poriadok: Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 293.

⁶ Bližšie pozri HORVÁTH, E. a A. ANDRÁŠIOVÁ. *Civilný sporový poriadok: Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015, s. 650.

Zb. o živnostenskom podnikaní (Živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o advokácii“). Samozrejme, prostredníctvom danej právnickej osoby vykonáva advokáciu advokát zapísaný do zoznamu advokátov Slovenskej advokátskej komory, pričom teda ide o zastúpenie advokátom, respektíve právnickou osobou procesne považovanou za advokáta. Ďalšou kategóriou zástupcov sú právnické osoby, ktoré majú určité osobitné úlohy vo vzťahu k ochrane slabšej strany. V sporoch s ochranou slabšej strany zákon výslovne stanovuje, že slabšia strana sa môže nechať zastúpiť príslušnou právnickou osobou, respektíve odborovou organizáciou. Ak sa pozrieme na ustanovenie § 89 ods. 3 Civilného sporového poriadku, platí aj v tomto prípade skutočnosť, že slabšia strana nemôže byť súčasne zastúpená i advokátom. Pre spotrebiteľské spory Civilný sporový poriadok zakotvuje, že spotrebiteľ môže byť zastúpený len jednou právnickou osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa. Za predpokladu, že zamestnanec alebo člen konajúci za právnickú osobu má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, nevzťahuje sa na dovolacie konanie v predmetných sporoch s ochranou takto zastúpenej slabšej strany povinné zastúpenie advokátom (§ 429 ods. 2 písm. c) Civilného sporového poriadku).⁷

Postavenie právnických osôb založených, respektíve zriadených na ochranu spotrebiteľa upravuje Zákon o ochrane spotrebiteľa.⁸ Ustanovenie § 3 Zákona o ochrane spotrebiteľa zakotvuje (okrem iných práv) v odseku 4 i právo každého spotrebiteľa združovať sa spolu s inými spotrebiteľmi v združeniach a prostredníctvom týchto združení, v súlade so zákonom, chrániť a presadzovať oprávnené záujmy spotrebiteľov, ako aj uplatňovať práva zo zodpovednosti voči osobám, ktoré spôsobili škodu na právach spotrebiteľov.⁹ Proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom, s cieľom ochrany spotrebiteľa, môže sa spotrebiteľ proti

⁷ Bližšie pozri ŠTEVČEK, M., S. FICOVÁ, J. BARICOVÁ, S. MESIARKINOVÁ, J. BAJÁNKOVÁ, M. TOMAŠOVIČ, et al. *Civilný sporový poriadok: Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 299.

⁸ Ustanovenie § 1 ods. 1 Zákona o ochrane spotrebiteľa zakotvuje nasledovné: „Tento zákon upravuje práva spotrebiteľov a povinnosti výrobcov, predávajúcich, dovozcov a dodávateľov, pôsobnosť orgánov verejnej správy v oblasti ochrany spotrebiteľa, postavenie právnických osôb založených alebo zriadených na ochranu spotrebiteľa (ďalej len „združenie“) a označovanie výrobkov cenami.“

⁹ Dodávame skutočnosť, že právna úprava združení vznikla neskôr ako Občiansky súdny poriadok a procesné inštitúty, ktoré združenia využívali, neboli pôvodne určené na ochranu spoločenského záujmu, akým je ochrana spotrebiteľa. Základnou myšlienkou činnosti združení v zmysle ustanovenia Civilného sporového poriadku je to, že združenie poskytuje najúčinnejšiu ochranu individuálnym záujmom spotrebiteľov ako ich zástupca.

porušiteľovi na súde domáhať ochrany svojho práva. Združenie sa môže na súde proti porušiteľovi domáhať:¹⁰

- ✚ aby sa porušiteľ zdržal protiprávneho konania,
- ✚ a zároveň, aby odstránil protiprávny stav, a to aj vtedy, ak takéto konanie porušiteľa poškodzuje záujmy spotrebiteľov, ktoré nie sú len jednoduchým súhrnom záujmov jednotlivých spotrebiteľov poškodených porušením spotrebiteľských práv, ale ide o konanie porušiteľa uplatňované voči všetkým spotrebiteľom.

V zmysle ustanovenia § 25 Zákona o ochrane spotrebiteľa združenie môže podať návrh na vydanie predbežného opatrenia¹¹ orgánu dozoru alebo návrh na začatie konania na súde vo veci ochrany práv spotrebiteľov, a to vrátane konania vo veci ochrany kolektívnych záujmov spotrebiteľov, alebo môže byť účastníkom konania v dvoch prípadoch, a to, ak sú takéto ciele hlavnou náplňou jeho činnosti alebo ak je uvedené v zozname oprávnených osôb vedenom Európskou komisiou, bez toho, aby bolo dotknuté právo súdu preskúmať, či je daný subjekt oprávnený v danom prípade podať návrh na začatie konania. Združenie rovnako môže na základe plnomocenstva zastupovať spotrebiteľa v konaniach pred štátnymi orgánmi o uplatňovaní jeho práv vrátane náhrady ujmy spôsobenej porušením práv spotrebiteľa. Žiadosť o zaradenie do zoznamu oprávnených osôb predkladá združenie Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky, ktoré posúdi splnenie podmienok stanovených ustanovením § 25 ods. 3 Zákona o ochrane spotrebiteľa.¹² Združenie spĺňajúce podmienky podľa Zákona o ochrane spotrebiteľa Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky navrhne Európskej komisii na zaradenie do zoznamu oprávnených osôb. Združenie je oprávnené na základe súhlasu spotrebiteľa a predávajúceho sprostredkovať riešenie sporov medzi spotrebite-

¹⁰ Bližšie pozri ustanovenie § 3 ods. 5 Zákona o ochrane spotrebiteľa.

¹¹ Podľa § 21 ods. 1 Zákona o ochrane spotrebiteľa v prípade, ak predávajúci alebo osoba podľa § 9a daného zákona poškodzuje kolektívne záujmy spotrebiteľov, môže združenie podať orgánu dozoru návrh na vydanie predbežného opatrenia. Tento návrh musí obsahovať popis konania, ktorým podľa združenia dochádza k poškodzovaniu kolektívnych záujmov spotrebiteľov, popis rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich vydanie predbežného opatrenia a odôvodnenie, v čom spočíva naliehavosť návrhu a potreba okamžitého upustenia od konania poškodzujúceho kolektívne záujmy spotrebiteľov.

¹² V zmysle § 25 ods. 3 Zákona o ochrane spotrebiteľa Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky posúdi splnenie nasledovných štyroch podmienok: a) vznik v súlade so zákonom; b) aktívne pôsobenie v oblasti ochrany spotrebiteľov po dobu najmenej dvoch rokov; c) nezávislosť a neziskovosť združenia; d) vysporiadanie všetkých záväzkov vo vzťahu k štátu.

lom a predávajúcim pri vybavovaní reklamácií. Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky podporí združenie, ak je pri výkone činnosti zamerané na ochranu práv spotrebiteľa na súde, sprostredkovanie riešenia sporov medzi spotrebiteľom a predávajúcim pri vybavovaní reklamácie, napomáhanie pri presadzovaní ekonomických záujmov a práv spotrebiteľov vykonávaním prieskumov vrátane prieskumu problémov spotrebiteľov a vyhodnocovaním presadzovania práv spotrebiteľov, a podobne.¹³ Podľa § 251 Civilného sporového poriadku a nasl. bude združeniu, ktoré zastupuje úspešného spotrebiteľa, patriť náhrada preukázaných, odôvodnených a účelne vynaložených výdavkov, ktoré mu v konaní v súvislosti s uplatňovaním, respektíve bránením práva vzniknú (nie však odmena za zastupovanie, ktorá prináleží len zástupcovi, ktorý je advokát).¹⁴

Dodávame, že spotrebiteľ si okrem uvádzaného združenia môže zvoliť aj zástupcu podľa ustanovení prvej časti piatej hlavy piateho dielu Civilného sporového poriadku (všeobecného zástupcu), respektíve advokáta. Je nutné konštatovať, že ustanovenie § 291 Civilného sporového poriadku iba dopĺňa všeobecné ustanovenia o zastúpení (porovnaj § 291 ods. 2 Civilného sporového poriadku). V prípade, ak si nejaké ustanovenie Civilného sporového poriadku žiada zastúpenie strany advokátom, zastúpenie spotrebiteľa združením túto povinnosť nenahrádza. Tu sa dostávame k povinnému zastúpeniu advokátom podľa ustanovenia § 90 Civilného sporového poriadku.¹⁵ Popri povinnom zastúpení v dovolacom konaní podľa ustanovenia § 429 Civilného sporového poriadku je § 90

¹³ Ďalej na: monitorovanie všeobecných zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, iniciovanie rokovaní a činností ovplyvňujúcich legislatívne úpravy v záujme ochrany práv spotrebiteľov, monitorovanie implementácie spotrebiteľskej politiky a jej uplatňovanie v praxi, vydávanie periodík a publikácií zaoberajúcich sa spotrebiteľskou politikou, skúšaním výrobkov a uverejňovaním skúseností z činnosti združení, prevádzkovanie konzultačných kancelárií poskytujúcich spotrebiteľom informácie a poradenstvo, organizovanie vzdelávania v oblasti ochrany spotrebiteľa.

¹⁴ Bližšie pozri ŠTEVČEK, M., S. FICOVÁ, J. BARICOVÁ, S. MESIARKINOVÁ, J. BAJÁNKOVÁ, M. TOMAŠOVIČ, et al. *Civilný sporový poriadok: Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1022.

¹⁵ Ustanovenie § 90 *Civilného sporového poriadku* znie nasledovne: „(1) Strana musí byť zastúpená advokátom v sporoch vyvolaných alebo súvisiacich s konkurzom a reštrukturalizáciou, v sporoch z ochrany hospodárskej súťaže, v sporoch z nekalého súťažného konania, v sporoch z ohrozenia alebo porušenia práva na obchodné tajomstvo a v sporoch súvisiacich s ochranou práva duševného vlastníctva. To neplatí, ak je: a) stranou fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa; b) stranou právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (2) Ak si strana nezvolí advokáta ani v primeranej lehote určenej súdom, na jej úkony sa neprihliada; o tom súd stranu poučí.“

Civilného sporového poriadku jedinou normou Civilného sporového poriadku, ktorá si vyžaduje povinné zastúpenie advokátom, pričom sa vzťahuje na osobitné druhy sporov, v rámci ktorých si všeobecná hmotnoprávna a procesnoprávna náročnosť vyžaduje obligatórne profesionálne zastúpenie. Povinné zastúpenie advokátom sa bez obmedzenia vzťahuje na osobu žalobcu i žalovaného a umožňuje v rámci procesnej ekonomie efektívny priebeh sporu a výkon spravodlivosti.¹⁶ Položme si otázku, čo ak by nastala situácia, že niektorý zo sporov zakotvených v ustanovení § 90 Civilného sporového poriadku by zároveň bol i sporom spotrebiteľským? V danom prípade by spotrebiteľ musel byť zastúpený advokátom a predmetnú povinnosť by nebolo možné splniť zvolením si združenia ako zástupcu. V zmysle ustanovenia § 90 ods. 2 Civilného sporového poriadku by sa na takéto úkony takto zastúpenej strany neprihliadalo. Ešte doplníme, že ak by niektorý spor uvedený v ustanovení § 91 Civilného sporového poriadku bol aj sporom spotrebiteľským, spotrebiteľ by si mohol zvoliť ako zástupcu združenie, avšak jedine v takom prípade, ak by združenie konalo prostredníctvom osoby s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa. Čo potom v súvislosti s problematikou dovolania? Ak je spotrebiteľ dovolateľom, môže byť v dovolacom konaní zastúpený združením vtedy, ak zamestnanec, respektíve člen konajúci za združenie má dosiahnuté vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

Napokon sa v našom príspevku budeme venovať ustanoveniu § 291 ods. 3 Civilného sporového poriadku, ktoré uvádza nasledovné – *ak je spotrebiteľ zastúpený advokátom, ustanovenie § 296 Civilného sporového poriadku sa nepoužije*.¹⁷ Predmetné ustanovenie § 296 ods. 3 Civilného sporového poriadku bolo zdôvodnené v dôvodovej správe takým spôsobom, že ak sa spotrebiteľ nechá zastúpiť advokátom, vtedy pojmovo stráca postavenie slabšej strany v konaní, keďže už disponuje kvalifikovanou právnou pomocou. V danom prípade došlo k upusteniu od právno-ochranného ustanovenia koncentrácie konania podľa ustanovenia § 296 Civilného sporového poriadku. Zásadný odklon od všeobecnej úpravy procesného dokazovania vo forme príklonu k vyšetrovaciemu princípu

¹⁶ Bližšie pozri ŠTEVČEK, M., S. FICOVÁ, J. BARICOVÁ, S. MESIARKINOVÁ, J. BAJÁNKOVÁ, M. TOMAŠOVIČ, et al. *Civilný sporový poriadok: Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 306.

¹⁷ Ustanovenie § 296 *Civilného sporového poriadku* znie nasledovne: „Spotrebiteľ môže predložiť alebo označiť všetky skutočnosti a dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania a zákonnej koncentrácii konania sa nepoužívajú.“

v konaní sporovom je zdôvodnený zvýšenou mierou zásahu súdu do spotrebiteľských právnych vzťahov. Súd môže prevziať dôkaznú iniciatívu sám, pričom sa nebude spoliehať v plnej miere na splnenie si dôkaznej povinnosti zo strany spotrebiteľa. Povaha spotrebiteľského sporu a postavenie spotrebiteľa (ako objektívne a prirodzene slabšej strany právneho vzťahu) vylučujú uplatnenie prísnej koncentrácie konania, ktorá je typická pre všeobecné sporové konania.¹⁸ Rovnako aj v sporoch spotrebiteľských súd vyhlási uznesenie, ktorým sa končí dokazovanie, avšak predmetné uznesenie bude zaväzovať len dodávateľa. Spotrebiteľ môže predložiť, respektíve označiť všetky skutočnosti a dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia súdu prvej inštancie vo veci samej.¹⁹ Pre úplnosť a porovnanie pripomíname skutočnosť, že predmetné ustanovenie § 291 ods. 3 Civilného sporového poriadku nenachádzame v ostatných sporoch s ochranou slabšej strany (t.j. v sporoch antidiskriminačných a sporoch pracovnoprávných).²⁰

Môžeme konštatovať, že inštitút zastúpenia spotrebiteľa vplýva i na tzv. manudukčnú (poučovaciu) povinnosť súdu voči spotrebiteľovi, nakoľko podľa ustanovenia § 160 ods. 3 písm. c) Civilného sporového poriadku súd nemá poučovaciu povinnosť v prípadoch, ak je strana zastúpená advokátom, právnickou osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, odborovou organizáciou alebo fyzickou osobou, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.²¹ V súvislosti s problematikou poučovacej povinnosti uvádzame rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v ktorom konštatoval, že „... v prípade, ak účastník konania je zastúpený advokátom alebo komerčným právnikom, súd nemá povinnosť poskytovať účastníkovi poučenie o jeho procesných právach a povinnostiach (§ 5 Občianskeho súdneho poriadku). Uvedená výnimka z poučovacej povinnosti súdu sa však týka iba podmienok, spôsobu a účinkov výkonu práv a povinností procesnej povahy, jednotlivých (obsahových a formálnych) stránok, ich procesných úkonov sa však netýka.“²²

¹⁸ Bližšie pozri *Dôvodovú správu k Civilnému sporovému poriadku*.

¹⁹ Bližšie pozri ŠTEVČEK, M., S. FIGOVÁ, J. BARICOVÁ, S. MESIARKINOVÁ, J. BAJÁNKOVÁ, M. TOMAŠOVIČ, et al. *Civilný sporový poriadok: Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1033.

²⁰ Predkladateľ za účelom zachovania čo najvyššej možnej miery ochrany slabšej strany nerozšíril výnimku uvedenú v spomínanom odseku 3 na iné spory s ochranou slabšej strany ani na iné ustanovenia kompenzujúce slabšie postavenie spotrebiteľa v konaní.

²¹ Bližšie pozri VADAS, E. Manudukčná (poučovacia) povinnosť v spotrebiteľských sporoch. In: J. SUCHOŽA, J. HUSÁR a R. HUČKOVÁ, eds. *Právo, obchod, ekonomika VII*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2017, s. 491-499.

²² Bližšie pozri *Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Cdo 7/97*.

Záver

Predložený príspevok predstavuje pokus o bližšiu charakteristiku vybraných otázok inštitútu zastúpenia v rámci civilného procesu, nielen vo všeobecnom merite, no predovšetkým s dôrazom kladeným na spotrebiteľské spory v intenciách Civilného sporového poriadku. Na záver môžeme konštatovať, že zastúpeniu, samozrejme, dominuje advokát, respektíve zastúpenie sporovej strany prostredníctvom advokáta. Predmetný prvok je v porovnaní s predchodcom, teda Občianskym súdnym poriadkom, výraznejší a prejavuje sa do značnej miery intenzívnejšie. Naďalej je zachovaná možnosť sporovej strany zvoliť si všeobecného zástupcu, avšak s určitými obmedzeniami. Špecifickú kategóriu zástupcov tvoria už niekoľkokrát spomínané právnické osoby s osobitnými úlohami vo vzťahu k ochrane práv slabšej strany v konaniach v sporoch s ochranou slabšej strany. Stranu môže zastupovať aj Centrum právnej pomoci, ak sú splnené podmienky zakotvené v § 5b ods. 3 Zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších predpisov. Zastúpenie v sporoch s ochranou slabšej strany má teda individuálny právny režim. Spotrebiteľia, zamestnanci a strany antidiskriminačného sporu sa môžu dať zastúpiť osobitnými subjektmi, ktoré boli založené alebo zriadené na ochranu ich práv. Súčasne zostávajú zachované všeobecné pravidlá pre zastúpenie podľa ustanovenia § 89 a nasl. Civilného sporového poriadku, teda skutočnosť, že takýto zástupca nemôže slabšiu stranu zastupovať spolu s advokátom, pričom spotrebiteľ môže mať iba jedného takto zvoleného zástupcu. Keďže osobitný zástupca slabšej strany nie je advokátom, neprichádza v súlade s § 89 ods. 1 Civilného sporového poriadku do úvahy ani jeho substitúcia a zastúpenie musí byť vykonávané priamo. V prípade štandardného zastúpenia advokátom platia všeobecné pravidlá, avšak u spotrebiteľa zastúpeného advokátom sa nepoužije ustanovenie § 296 Civilného sporového poriadku o výluke sudcovskej a zákonnej koncentrácie konania.

Zoznam bibliografických odkazov

- CSACH, K. Spotrebiteľský spor a spotrebiteľské rozhodcovské konanie. *Právny obzor*. 2016, roč. 99, č. 3, s. 234-244. ISSN 0032-6984.
- CSACH, K. *Štandardné zmluvy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 331 s. ISBN 978-80-7380-199-1.
- FICOVÁ, S., M. ŠTEVČEK, et al. *Občianske súdne konania*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 473 s. ISBN 978-80-7400-509-1.

- HORVÁTH, E. a A. ANDRÁŠIOVÁ. *Civilný sporový poriadok: Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 844 s. ISBN 978-80-8168-318-3.
- JURČOVÁ, M., B. PAVELKOVÁ, Z. NEVOLNÁ, A. OLŠOVSKÁ a R. SMYČKOVÁ. *Zastúpenie v súkromnom práve*. Praha: C. H. Beck, 2012. 272 s. ISBN 978-80-7400-420-9.
- LAZÍKOVÁ, J. a M. ŠTEVČEK. Ochrana spotrebiteľa v civilnom procese. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2013, roč. 19, č. 6, s. 20-30. ISSN 1335-1079.
- MAZÁK, J. a M. JÁNOŠÍKOVÁ. *Učebnica občianskeho procesného práva*. Bratislava: Iuris Libri, 2012. 526 s. ISBN 978-80-89635-00-9.
- ONDŘEJ, J. et al. *Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele: Ekonomické, právní a sociální aspekty*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 381 s. ISBN 978-80-7400-446-9.
- SEDLAČKO, F. Rekodifikácia civilného procesného práva: Koncentrácia konania. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2016, roč. 22, č. 10, s. 4-5. ISSN 1335-1079.
- SEDLAČKO, F. Rekodifikácia civilného procesného práva: Spory s ochranou slabšej strany. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2016, roč. 22, č. 12, s. 5-6. ISSN 1335-1079.
- SEDLAČKO, F. Rekodifikácia civilného procesného práva: Zastúpenie. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2016, roč. 22, č. 7-8, s. 4-5. ISSN 1335-1079.
- ŠTEVČEK, M. et al. *Civilné právo procesné: Základné konanie a správne súdnictvo*. 3. zmen. a dopln. vyd. Žilina: Eurokódex, 2014. 760 s. ISBN 978-80-8155-043-0.
- ŠTEVČEK, M., A. DULAK, J. BAJÁNKOVÁ, M. FEČÍK, F. SEDLAČKO, M. TOMAŠOVIČ, et al. *Občiansky zákonník I: § 1 – 450: Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2015. 1616 s. ISBN 978-80-7400-597-8.
- ŠTEVČEK, M., S. FICOVÁ, et al. *Občiansky súdny poriadok: I. diel: Komentár*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 965 s. ISBN 978-80-7400-406-3.
- ŠTEVČEK, M., S. FICOVÁ, J. BARICOVÁ, S. MESIARKINOVÁ, J. BAJÁNKOVÁ, M. TOMAŠOVIČ, et al. *Civilný sporový poriadok: Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016. 1544 s. ISBN 978-80-7400-629-6.
- VEČEŘA, J. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii*. Praha: Leges, 2013. 266 s. ISBN 978-80-87576-34-2.

- VOJČÍK, P. et al. *Občianske právo hmotné*. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2012. 637 s. ISBN 978-80-7380-402-2.
- VOJČÍK, P. et al. *Občiansky zákonník: Stručný komentár*. 3. dopln. a preprac. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010. 1282 s. ISBN 978-80-8078-368-6.
- WINTEROVÁ, A., A. MACKOVÁ, et al. *Civilní právo procesní: Část první: Řízení nalézací*. 8. vyd. Praha: Leges, 2015. 624 s. ISBN 978-80-7502-076-5.
- Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (Živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.*

JUDr. Erik Vadas

Právnická fakulta
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Kováčska 26
040 75 Košice
Slovenská republika
vadas.erik@gmail.com